

PATVIRTINTA
Šiaulių r. Kužių mokyklos direktoriaus
2026 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. BP-224 (1.)

ŠIAULIŲ R. KUŽIŲ MOKYKLOS
DIRBTINIO INTELEKTO IR SKAITMENINIO SAUGUMO NAUDOJIMO
TAISYKLĖS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių r. Kužių mokyklos dirbtinio intelekto ir skaitmeninio saugumo naudojimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato saugų, etišką, skaidrų ir ugdymo tikslams tinkamą dirbtinio intelekto (DI), skaitmeninių platformų, paskyrų, įrenginių ir duomenų naudojimą.
2. Taisyklės taikomos mokiniams ir ugdytiniams, darbuotojams, praktikantams bei kitiems asmenims, kurie Mokyklos veikloje naudoja jos įrangą, paskyras, tinklą, duomenis ar skaitmenines paslaugas.
3. Taisyklės parengtos vadovaujantis Bendroju duomenų apsaugos reglamentu (ES) 2016/679, Reglamentu (ES) 2024/1689 (Dirbtinio intelekto aktu), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos, autorių teisių, kibernetinio saugumo ir švietimo srities teisės aktais.
4. DI priemonė – sistema ar paslauga, kuri pagal pateiktus duomenis generuoja, klasifikuoja, rekomenduoja, prognozuoja, vertina ar kitaip automatizuotai apdoroja turinį. Generatyvinis DI gali kurti tekstą, vaizdus, garsą, kodą ar kitą turinį.
5. Pagrindiniai principai: žmogaus kontrolė, teisėtumas, vaiko geriausi interesai, privatumas, saugumas, prieinamumas, skaidrumas, akademinis sąžiningumas, proporcingumas, kritinis vertinimas ir atsakomybė.

II SKYRIUS
LEIDŽIAMAS IR RIBOJAMAS NAUDOJIMAS

Naudojimo lygis	Pavyzdžiai	Sąlygos
Leidžiama	Idėjų paieška, kalbos taisymas, mokymosi paaiškinimai, pratybų ar diferencijuotos medžiagos rengimas, programavimo pagalba.	Naudojama mokytojo nustatytu būdu; tikrinamas tikslumas; saugomi duomenys; nurodomas reikšmingas DI indėlis.
Leidžiama tik su pedagogo ar atsakingo darbuotojo leidimu	Vertinamųjų darbų rengimas; nepilnamečio paskyros kūrimas; vaizdo ar balso generavimas; naujos nepatvirtintos platformos; klasės duomenų analizė.	Atliekamas rizikos ir amžiaus tinkamumo vertinimas; naudojami minimalūs duomenys; numatoma žmogaus peržiūra.

Naudojimo lygis	Pavyzdžiai	Sąlygos
Draudžiama	Apsimetimas kitu asmeniu; netikro seksualinio ar žeminančio turinio kūrimas; apgaulė; kenkėjiškas kodas; paskyrų užvaldymas; draudžiamų duomenų įvedimas; visiškai automatizuotas reikšmingas sprendimas apie vaiką.	Incidentas stabdomas, fiksuojamas ir nagrinėjamas pagal saugumo, smurto prevencijos, duomenų apsaugos ar akademinio sąžiningumo procedūras.

6. Mokykla nustato ir periodiškai atnauja patvirtintų skaitmeninių bei DI priemonių sąrašą. Nauja priemonė vertinama pagal paskirtį, amžiaus ribas, duomenų tvarkymą, paskyrų saugumą, reklamos ir turinio riziką, prieinamumą bei galimybę valdyti ar ištrinti duomenis.

7. Naudojimas, kuris neatitinka paslaugos amžiaus reikalavimų, negali būti grindžiamas vien mokinio ar tėvų sutikimu. Mokykla neskatina mokinio kurti asmeninės paskyros, jei ugdymo tikslą galima pasiekti saugesniu būdu.

8. DI negali savarankiškai priimti galutinio sprendimo dėl mokinio pažymio, specialiųjų ugdymosi poreikių, priėmimo, drausmės, rizikos, vaiko saugumo ar pagalbos. Už sprendimą atsako kompetentingas darbuotojas, kuris patikrina duomenis ir suteikia galimybę sprendimą paaiškinti bei peržiūrėti.

III SKYRIUS MOKINIŲ AKADEMINIS SĄŽININGUMAS

9. Mokytojas prieš užduotį aiškiai nurodo vieną iš režimų: DI naudoti draudžiama; leidžiama tik konkrečiai daliai; leidžiama su naudojimo atskleidimu; DI naudojimas yra užduoties dalis.

10. Mokinys, naudodamas DI, išlieka darbo autoriumi: patikrina faktus ir šaltinius, pataiso klaidas, geba paaiškinti pateiktą turinį, nurodo priemonę ir naudojimo pobūdį bei nepateikia sugeneruoto darbo kaip visiškai savarankiško, kai to reikalauja užduotis.

11. Mokytojas vertina ne vien galutinį tekstą, bet ir mokinio mąstymo procesą, juodraščius, šaltinių pasirinkimą, paaiškinimą ar žodinį aptarimą. Vien automatinio „DI detektoriaus“ rezultatas nėra pakankamas nesąžiningumui konstatuoti.

12. Įtarus neleistiną DI naudojimą, mokinys išklausomas, jam sudaroma galimybė paaiškinti darbo eigą. Sprendimas grindžiamas užduoties taisyklėmis ir konkrečiais požymiais; poveikio priemonė taikoma pagal Mokinių poveikio priemonių tvarką, ne žeminant ir ne viešinant.

13. Rekomenduojama naudojimo nuoroda: „Naudota [priemonės pavadinimas], [data], šioms užduoties dalims: [...]. Sugeneruotas turinys patikrintas ir redaguotas autoriaus.“ Mokytojas gali nustatyti kitą amžių ir dalyką atitinkantį formatą.

IV SKYRIUS ASMENS DUOMENYS, AUTORIŲ TEISĖS IR SAUGUMAS

14. Į viešas, asmenines ar Mokyklos nepatvirtintas DI sistemas draudžiama įvesti mokinio ar darbuotojo vardą su vertinimais, sveikatos ar specialiųjų poreikių duomenis, elgesio informaciją, šeimos aplinkybes, kontaktus, prisijungimus, nuotraukas, balso įrašus, neanonimizuosius darbus ar kitą konfidencialią informaciją.

15. Net patvirtintoje sistemoje naudojami tik būtini duomenys. Jei tikslą galima pasiekti anonimizavus ar naudojant išgalvotą pavyzdį, tikri asmens duomenys nenaudojami.

16. Darbuotojas nekopijuoja į DI sistemą neviešų posėdžių protokolų, skundų, individualių pagalbos planų, pedagoginių psichologinių išvadų, slaptažodžių, egzaminų ar patikrinimų medžiagos ir kitų riboto naudojimo dokumentų, jei nėra aiškaus teisėto bei Mokyklos patvirtinto sprendimo.

17. Naudotojas gerbia autorių teises: nekopijuoja saugomų kūrinių neteisėtam atgaminimui, tikrina licencijas, nurodo šaltinius ir nepriima DI sukurto turinio kaip patikimo šaltinio be patikros.

18. Paskyros saugomos unikaliais slaptažodžiais ir, kai galima, kelių veiksmų autentifikavimu. Prisijungimai neperduodami kitam asmeniui, įrenginys užrakinamas paliekant darbo vietą, o įtartinės nuorodos ar failai neatidaromi.

19. Mokyklos įrenginiuose ir tinkle draudžiama apeiti saugos filtrus, diegti neleistiną programinę įrangą, bandyti pasiekti kito asmens paskyrą, pažeisti sistemos veikimą, kurti ar platinti kenkėjišką turinį.

20. Mokinių atvaizdas ar balsas negali būti naudojamas biometriniam atpažinimui, emocijų nustatymui, imitavimui ar sintetiniam turiniui be atskiro teisinio ir rizikos vertinimo. Žeminantis, seksualinis ar klaidinantis „deepfake“ turinys draudžiamas.

V SKYRIUS

ELEKTRONINIAI INCIDENTAI IR REAGAVIMAS

21. Skaitmeninis incidentas – neteisėta prieiga, paskyros praradimas, duomenų atskleidimas, žalingas ar seksualinis turinys, elektroninės patyčios, apsimetimas, neteisėtas filmavimas, kenkėjiška programa ar kitas saugumo pažeidimas.

22. Pastebėjęs incidentą asmuo: nutraukia veiksmą, jei saugu; neplatina turinio; išsaugo būtinus įrodymus; atsijungia ar pakeičia slaptažodį, jei paskyra pažeista; nedelsdamas informuoja mokytoją, administraciją ar paskirtą IT / duomenų apsaugos atsakingą asmenį.

23. Esant grėsmei gyvybei ar sveikatai, seksualiniam vaiko vaizdui, šantažui, grasinimui ar galimam nusikaltimui, veikiama nedelsiant pagal Smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos prevencijos politiką bei teisės aktus; prireikrus kreipiamasi 112 ir į vaiko teisių apsaugą.

24. Duomenų saugumo incidentą vertina paskirtas atsakingas asmuo ir duomenų apsaugos pareigūnas: nustatoma apimtis, ribojama žala, dokumentuojamas incidentas ir sprendžiama dėl pranešimo priežiūros institucijai bei duomenų subjektams teisės aktuose nustatytais terminais.

25. Elektroninio incidento dalyviai neviešinami, o žalingas turinys nesiunčiamas bendroms grupėms. Nukentėjusiajam suteikiama pagalba; mokinio elgesys vertinamas pagal Poveikio priemonių tvarką, o smurtinis turinys – pagal smurto prevencijos dokumentus.

VI SKYRIUS

DARBUOTOJŲ, MOKINIŲ IR TĖVŲ ATSAKOMYBĖ

26. Direktorius tvirtina priemonių sąrašą, paskiria atsakingus asmenis, užtikrina DI raštingumo ir kibernetinio saugumo mokymus, periodiškai vertina rizikas ir nevykdo aukštos rizikos sprendimo neįvertinęs teisinį reikalavimų.

27. Darbuotojas atsakingas už užduoties DI režimo paaiškinimą, duomenų apsaugą, sugeneruoto turinio patikrą, prieinamumą, šališkumo vertinimą ir galutinį profesinį sprendimą.

28. Mokinys laikosi mokytojo nustatyto režimo, saugo paskyrą, gerbia kitų privatumą ir autorių teises, nekuria žalingo turinio ir praneša apie incidentą. Už sąžiningą pranešimą mokinys nebaudžiamas.

29. Tėvai skatinami domėtis vaiko naudojamomis priemonėmis, padėti laikytis amžiaus ribų, saugoti paskyras ir apie riziką informuoti Mokyklą. Tėvų sutikimas nepanaikina Mokyklos pareigos pasirinkti teisėtą ir saugią priemonę.

VII SKYRIUS

SĄSAJOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Taisyklės taikomos kartu su Mobiliųjų įrenginių naudojimo tvarka, Pedagogų etikos kodeksu, Komunikacijos su tėvais tvarka, Smurto ir patyčių prevencijos aprašu, Smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos prevencijos politika, Mokinių poveikio priemonių tvarka ir asmens duomenų apsaugos dokumentais.

31. Jei skaitmeninis incidentas sukelia platesnę krizę, aktyvuojamas Krizių valdymo aprašas. Jei pažeidimą padaro lankytojas, papildomai taikoma Pašalinių asmenų lankymosi tvarka.

32. Su Taisyklėmis darbuotojai supažindinami pasirašytinai, o mokiniai ir tėvai – amžių atitinkančia forma kiekvienų mokslo metų pradžioje. Trumpa mokinio atmintinė skelbiama lengvai pasiekiamoje vietoje.

33. Taisyklės ir patvirtintų priemonių sąrašas peržiūrimi ne rečiau kaip kartą per metus, taip pat pasikeitus paslaugoms, teisės aktams ar įvykus reikšmingam incidentui.

1 PRIEDAS

MOKINIO IR DARBUOTOJO DI NAUDOJIMO PATIKROS ATMINTINĖ

Klausimas prieš naudojant DI	Jei atsakymas „ne“ arba „nežinau“
Ar mokytojas / Mokykla leidžia šią priemonę ir tokį naudojimo būdą?	Nenaudoti, kol negaunamas paaiškinimas ar leidimas.
Ar neįvedu asmens duomenų, slaptažodžių ar konfidencialios informacijos?	Anonimizuoti, naudoti išgalvotą pavyzdį arba pasirinkti kitą būdą.
Ar priemonė tinkama mano amžiui ir paskyra kuriama teisėtai?	Nekurti paskyros savarankiškai; kreiptis į mokytoją ar tėvus.
Ar patikrinau faktus, šaltinius, šališkumą ir tinkamumą?	Turinio nepateikti ir neplatinti, kol jis nepatikrintas.
Ar gebu paaiškinti rezultatą ir nurodyti DI indėlį?	Perdirbti darbą ir parengti naudojimo nuorodą.
Ar turinys nieko nežemina, neklaidina ir nepažeidžia teisių?	Nekurti ir neplatinti; jei turinys jau gautas – pranešti atsakingam asmeniui.